

13. OTURUM (1981) / GENEL YORUM NO. 5

MADDE 4: “DEROGASYONLAR”

(GENEL YORUM NO. 29, GENEL YORUM NO. 5'İN YERİNİ ALMIŞTIR)

1. Sözleşme'nin 4. maddesi, bazı taraf Devlet raporlarının değerlendirilmesinde, Komite açısından sorunlara neden olmuştur. Bir ulusun hayatını tehdit eden olağanüstü bir durum sözkonusu olduğunda ve bu olağanüstü durum resmen ilan edildiğinde, taraf Devlet sadece durumun gerektirdiği ölçüde belirli bazı yükümlülüklerini askıya alabilir veya yükümlülüklerinden ayrılan tedbirler alabilir. Ancak, taraf Devlet açısından belirli bazı hakları askıya almak ve birçok alanda ayrımcılık içeren tedbirler uygulamak mümkün değildir. Taraf Devlet, ayrıca diğer taraf Devletleri, Genel Sekreterlik kanalıyla, en kısa sürede *derogasyonlardan*, *derogasyon* sebeplerinden ve *derogasyonların* son bulacağı tarihten haberdar etme yükümlülüğü altındadır.

2. Genellikle, taraf Devletler kendi hukuk sistemlerinde olağanüstü yönetim usullerinin ilanını gerektiren durumlara ilişkin mekanizmalara ve *derogasyonları* düzenleyen uygulanabilir hukuk kurallarına yer vermişlerdir. Ancak, birkaç Devlet'in Sözleşme haklarını açıkça askıya aldığı birkaç durumda, sadece devletlerin olağanüstü durum ilan edip etmediği değil, aynı zamanda Sözleşme'ye göre *derogasyonun* mümkün olmadığı hakların askıya alınıp alınmadığı ve ayrıca diğer taraf Devletlerin *derogasyonlardan* haberdar edilip edilmediği ve *derogasyon* nedenleri belli değildir.

3. Komite'nin görüşüne göre, Sözleşme'nin 4. maddesi çerçevesinde alınan tedbirler istisnai ve geçicidir. Tedbirler, sadece ulusun hayatının tehdit altında olduğu hallerde sözkonusu olur ve olağanüstü durumlarda insan haklarının korunması, özellikle *derogasyonun* mümkün olmadığı haklar açısından, önemlidir. Komite, ayrıca olağanüstü hal durumlarında taraf Devletlerin, diğer taraf Devletleri *derogasyonun* kapsamı, içeriği ve nedenleri konusunda haberdar etmesi gereğiyle ve Sözleşme'nin 40. maddesi çerçevesinde raporlama yükümlülüğü yerine getirilirken *derogasyona* tâbi olan her bir hakkın kapsam

10 birinci bölüm

---

ve içeriğinin ilgili belgelere dayanılarak belirtilmesine eşit ölçüde önem vermektedir.